

VÁCLAV KLAUS

**ZNIČÍ NÁS
KLIMA
NEBO BOJ S
KLIMATEM**

© Grada Publishing, a. s., 2017
Text © Václav Klaus, 2017

VÁCLAV KLAUS

ZNIČÍ NÁS
KLIMA
NEBO BOJ S
KLIMATEM

Obsah

Úvod	7
KAPITOLA 1	
Strašení globálním oteplováním nepřestává	19
KAPITOLA 2	
Diskuse ve vědě, resp. v klimatologii	52
2.1 Porovnání dvou konkurenčních souhrnných zpráv	57
2.2 Souvislost mezi existencí CO ₂ v atmosféře a globální teplotou není centrálním bodem sporu	63
2.3 Lidmi způsobený nárůst emisí CO ₂ a z něj plynoucí údajně ničivé globální oteplování: je to skutečně tak? ...	69
2.4 Je klimatickými alarmisty avizovaný růst teplot opravdu nebezpečný?	89
KAPITOLA 3	
Ekonomie a klimatický alarmismus	105
3.1 Ekonomie o nemoudrosti státu (a politiky) a o přednostech tržního řešení	109
3.2 Nedopusťme jednostranné vidění, chování a jednání státu a politiků (aneb dobré úmysly nestačí)	116
3.3 Vzácnost, ceny a externality	127
3.4 Diskontování jako zásadní příspěvek ekonomie k diskusi o globálním oteplování	132

3.5	Nezodpovědné zacházení s ekonomikou (a s životní úrovní stamilionů lidí) jako důsledek klimatického alarmismu	143
-----	---	-----

KAPITOLA 4

	Klimatický alarmismus jako součást nové, k totalitě mířící ideologie.	154
--	--	-----

4.1	Environmentalismus není láska k přírodě, ale nové politické náboženství	155
-----	---	-----

4.2	Malé dějiny environmentalismu	165
-----	-------------------------------------	-----

4.3	Hlavní propagátoři environmentalismu	171
-----	--	-----

a)	Role vědců	171
----	------------------	-----

b)	Role „podvědců“, odborně se tvářících aktivistů environmentalistických NGO	175
----	--	-----

c)	Role politiků	177
----	---------------------	-----

d)	Role médií	181
----	------------------	-----

e)	Role výchovného a vzdělávacího systému	184
----	--	-----

f)	Role byznysu	187
----	--------------------	-----

g)	Role veřejnosti (těch ostatních)	190
----	--	-----

	Závěr	193
--	--------------------	-----

Úvod

Čas plyne poměrně rychle. Od vydání mé knihy **Modrá, nikoli zelená planeta**^[1], která měla podtitul „Co je ohroženo: klima, nebo svoboda?“ uplynulo už více než deset let. Tato kniha se dočkala celkem 18 cizojazyčných vydání, což považuji za velký a nečekaný úspěch, protože se jednalo o knihu politicky zcela nekorektní a politickým establishmentem prakticky na celém světě odmítanou. I to je potvrzením toho, že ne všichni přijali za své náboženství klimatického alarmismu. Své názory na toto téma jsem za uplynulých deset let nezměnil, ale považuji za potřebné říci k tomu něco dalšího, a to na základě desetiletého prožitku masivní a bezohledné indoktrinace lidí a hlavně dětí ideology klimatického alarmismu. Je třeba něco zopakovat, něco doplnit, něco vyargumentovat lépe.

Mé tehdejší poselství, jak ukazoval podtitul knihy, bylo naprosto nekompromisní: **ohrožena je lidská svoboda, klima je v pořádku**. Tento výrok mi klimatičtí aktivisté nikdy

1 Klaus, V., *Modrá, nikoli zelená planeta*, Dokořán, Praha, 2007. Druhé, rozšířené vydání se stejným názvem bylo vydáno v roce 2009.

neodpustili a asi nikdy neodpustí. Přesto na něm trvám i dnes. Neméně rezolutní byla i má druhá hlavní teze: **nepokoušejme se klima řídit**. Ani to se demiurgům dnešního světa nelíbilo, protože oni chtěli klima – a prostřednictvím boje s klimatem nás všechny – řídit. Připomínal jsem jim (i nám všem) staré známé komunistické heslo „poručíme větru, dešti“, kterému jsme se i tehdy smáli, a varoval jsem před podobnými, jakkoli vznešeně či bohubilbě se tvářícími pokusy. Nejsou ničím jiným než variantou původního poručení větru a dešti, ale v moderním převleku a s ještě hrozivějšími dopady na naše životy.

Svět se tímto mým varováním v žádném případě neřídil, což jsem samozřejmě nemohl ani vteřinu očekávat. Tak sebevědomý a ambiciózní nejsem. **Chtěl jsem „pouze“ některým – environmentalistickou propagandou svedeným, ale stále ještě racionálním argumentům naslouchajícím – lidem otevřít oči**. Snad tuto svou roli má tehdejší kniha splnila.

V této nové knize, která není převyprávěním knihy staré, se pokusím zamyslet nad tím, co všechno se za uplynulých deset let změnilo, i když musím předeslat, že mám strach, že se toho změnilo málo – a když, tak spíše k horšímu. Environmentalistické propagandě bylo za toto desetiletí do značné míry uvěřeno. Fenomén lidmi způsobeného globálního oteplování

je dnes většinou považován za nepopiratelný fakt, i když si z toho mnozí nic nedělají. Chybí osobní autentický strach, ale něco na tom asi bude, když o tom všechny autority tak hlasitě mluví. Je to považováno za fakt i přesto, že se žádná nová statistická data neobjevila, klimatologové s žádnými novými, průlomovými argumenty nepřišli a globální teploty téměř na dvě desetiletí přestaly růst.

Mediální četnost debaty o globálním oteplování (dnes už se raději říká o klimatických změnách^[2], protože průměrná globální teplota ne a ne pravidelně a nepřerušovaně růst) sice výrazně ustoupila, ale je to spíše proto, že už se hlavní bojovníci na obou stranách vyčerpali, jsou z marných sporů unaveni a nebaví je to. Někteří kritici klimatického alarmismu dokonce na toto téma rezignovali, neboť to vedlo k jejich profesnímu, někdy i osobnímu ohrožení či diskreditaci. „Vyčerpala se“ už i veřejnost, a o toto téma ztrácí zájem.

Není to překvapující. Mám tendenci vždy a všude připomínat ekonomy za jeden z nejdůležitějších považovaný zákon tzv. klesajících mezních výnosů, který platí pro všechny ekonomické (i neekonomické) aktivity a jevy a který jistě platí

2 Kdosi mi nedávno vtipně řekl, že největší klimatickou změnou je koupit si domů klimatizaci.

i v tomto případě. Toto zmenšení zájmu však pro ty z nás, kteří považujeme klimatický alarmismus – a na jeho základě prováděné politické i ekonomické zásahy do přirozeného běhu světa – za vážné ohrožení lidské svobody, není žádným vítězstvím.

Vzpomínám si, jak jsem před pěti lety v Chicagu na konferenci pořádané The Heartland Institute^[3], která probíhala současně se summitem NATO, polemizoval s názorem, který byl na této konferenci téměř dominantně, pro mne však příliš lehkomyšlně zastáván. Řadou řečníků z celého světa tam bylo opakovaně argumentováno, že **obhájcům alarmistické doktríny lidmi způsobeného, svým rozsahem nebezpečného globálního oteplování došly argumenty**. Zastával jsem názor opačný. Tvrdil jsem, že to spíše vidím tak, že **klimatičtí aktivisté získali dojem, že definitivně vyhráli**. Proto se už veřejné debatě na toto téma věnují méně. Abych to upřesnil: někde a v něčem snad vyhráli, někde a v něčem určitě nevyhráli, ale poměr výsledků těchto soubojů byl v mediálním světě, tedy ve veřejné diskusi, mimo jakoukoli pochybnost výrazně v jejich prospěch.

3 The Heartland Institute's Seventh International Conference on Climate Change, Chicago, Hotel Chicago Hilton, 21. květen 2012.

Určitě nevyhráli v blogosféře, kde zatím stále ještě domínuje lidská svoboda. Tam prohrávají dnes stejně, jako prohrávali před deseti lety, ale definitivně (alespoň pro představitelnou a mne zajímavější budoucnost) vyhrávají v tisku, rozhlase a televizi. (Mluvím-li o mne zajímavější budoucnosti, naznačuji tím, že mi jde o vyvážený vztah přítomnosti a budoucnosti, ne o jednoznačnou preferenci budoucnosti, jak to dělají klimatictí alarmisté – o tom více v části 3.4 při diskusi o velikosti diskontní sazby, která je klíčovým parametrem všech klimatologických modelů.)

Určitě také vyhráli ve sféře politiky jak na národní, tak nadnárodní úrovni. Politici v důsledku toho v průběhu desetiletí bez velkého odporu prosadili v parlamentech i vládách hospodářsko-politická a technicko-organizační opatření, která jsou věrnou kopií návrhů environmentalistických aktivistů a propagandistů. Neznám jediný opačný případ. Dílčí úspěchy v některých zemích (např. v Austrálii) byly pouze dočasné. Uvidíme, co se podaří Trumpovi.

Vyhráli – a to považuji za naprosto zásadní (a bohužel za smutné a tragické) – zcela a jednoznačně ovládnutím školní výuky, výchovy a vzdělávání mladých generací prakticky na celém světě. Zelená ideologie a tato její extrémní odnož (klimatický alarmismus) jsou servírovány našim dětem a vnoučatům

jako nesporné pravdy – a ti je také jako nesporné pravdy berou. Rodiče se tomu příliš neprotiví, neboť nemají silný názor (jsou do značné míry i oni sami svedeni z cesty) a nemají (a nesnaží se mít) dostatečné argumenty. Vrátím se k tomu v kapitole 1 při diskusi o knize australského geologa Iana Plimera.

Rozsáhlým systémem dotací a subvencí byl „polapen“ i byznys, od kterého bychom očekávali, že bude hájit elementární tržní principy. Opak je pravdou. Nehájí je. Brzy pochopil, že se vyplácí věnovat se nikoli produkci nejefektivnějších, nejproduktivnějších, nejlevnějších a hlavně nejžádanějších výrobků (spotřebních předmětů, strojů a zařízení), ale výrobků vůči CO₂ (a skandalizací hrozícím alarmistům) údajně přátelským.

Byznys byl „přesvědčen“ nikoli argumenty, ale penězi – státními dotacemi (nedobrovolně financovanými odběrateli energií) – **a úsilím zbavit se smrtící státní regulace.** Brzy pochopil, že se zisk dá maximalizovat nejrůznějšími způsoby. „Zelené“ produkty jsou díky státním dotacím ziskově velmi výnosné (na vlastní oči to u nás každý vidí např. na žlutých lánech řepky, která se stala tak oblíbeným produktem českého zemědělství).

Diskuse ve vědě – v klimatologii a ve vědních disciplínách, z nichž klimatologie vychází – je už dávno někde jinde. Mluvím

o vědě, tedy **o skutečné vědě, nikoli o aktivitě vědě se podobající**, která jako na běžícím pásu produkuje výstupy, jež jsou na zakázku vytvářeny obhajobou klimatického alarmismu. Tomu nejde o klima, ale o potlačení lidské svobody.

Věda v minulosti nastolila jednu silnou vědeckou hypotézu – vliv koncentrace CO_2 na průměrnou teplotu na Zemi – a zacházela s ní jako s jakoukoli jinou. Pokusila se ji testovat. To přineslo dílčí výsledky, ale i nevýsledky. Ve vědě to není tak jednoznačné, jak tvrdí Al Gore, Rajendra Pachauri, Nicholas Stern a mnoho dalších celebrit mezi klimatickými alarmisty. Tito lidé, ne vědci, k tomu přidali ještě doplňkovou hypotézu o naprosté dominanci lidmi způsobených emisí CO_2 na koncentraci CO_2 v atmosféře, ač zastoupení CO_2 v atmosféře kolísá i bez vlivu člověka, a tím o přímém vztahu emisí CO_2 a průměrné teploty na Zemi.

Tato diskuse (či ideový souboj) se odehrává v prostoru, který je dobře znám ekonomům a dalším společenským vědcům. Nenacházíme se ve světě kontrolovaného experimentu a nejsme v situaci, kdy se snadno splní podmínka *ceteris paribus*. Data jsou v těchto disciplínách navíc často nekvalitní a nespolehlivá. Změřit průměrnou teplotu v průběhu dne ve městě velikosti Prahy je nesmírně obtížné, na celé planetě nemožné. Jsou navíc k dispozici pouze velmi krátké časové

řady, z nichž se dá jen velmi riskantně extrapolovat na dlouhé období.^[4]

Přesto se klimatologové, resp. představitelé této interdisciplinární – já bych řekl – doktríny (spíše než vědy) chovají jinak. V oboru, který není vědou v úzkém či standardně definovaném slova smyslu, extrapolují na desetiletí a staletí dopředu. Nevěřím, že je možné brát jejich „odhady“ (prezentované jako nesporná fakta) vážně.^[5]

Kvalitě klimatického modelování se budu podrobněji věnovat v kapitole 2. Přesto chci už teď říci, že ekonometr ve mně, který ví, co znamená trpělivě hledat stabilní (a statisticky významnou) hodnotu jednoho jediného parametru v té či oné rovnici, při studiu klimatologických textů často nevěří svým očím.

Nejčastější hantýrkové slovo klimatologických modelářů je „kalibrace“ **parametrů** (česky řečeno následná úprava

4 Téměř dvě desetiletí jsem se zabýval ekonometrií, ale poslední čtvrtstoletí už to nedělám. Přestal jsem na počátku devadesátých let, kdy systémovou změnou od jednoho typu ekonomiky k druhému (po pádu komunismu) přestaly mít dlouhé časové řady ekonomických veličin jakýkoli smysl. Podmínka *ceteris paribus* (all other things are equal) přestala platit. Něco o tom po technické – statistické a pravděpodobnostní – stránce vím.

5 Jeden ze čtenářů rukopisu knihy mi napsal, že kdyby jen extrapolovali, tak by to bylo dobré – na základě měření za posledních 40 let by jim vyšlo zvýšení teplot o 1,5 °C za celé 21. století. Oni předvídají daleko více, dvojnásobek.

empirickou analýzou získaného parametru s cílem, aby výsledek vyšel tak, jak si modelář představuje, že je to správně). To je něco, co si zástupci jiných, skutečných vědních disciplín nedovedou představit. Samozřejmě že data leckdy chybějí, nebo jsou velmi „měkká“, i v jejich disciplínách, ale ani v té – tvrdými vědními disciplínami – za měkčí vědu považované ekonomii by nikoho nenapadlo „odhadnout“ velikost parametru jako průměr názorů odborníků či kolegů. (A to si o velkých makroekonomických modelech, jejichž příkladem je model používaný naší centrální bankou, myslím své – nikoli to nejlepší.)

Je evidentní, že nejsme na poli vědy. Doktrínu lidmi způsobeného globálního oteplování uchopili politikové, novináři, ideologové, lobbisté, rent-seekers^[6]. Ti **diktují** – občas i zdráhajícím se, ale často na objektivitu v zájmu jiných „efektů“ zapomínajícím – **vědcům, jak mají výsledky klimatologických modelů vypadat. Protože je to politikum, ne-li víra (nebo téměř náboženství).**

Za uplynulých deset let se v této problematice leccos událo. Byly popsány tuny papíru. Konaly se stovky konferencí. Točily se zcela zkeslené a zavádějící filmy. Měnily se učební osnovy.

6 Víím, že se u nás občas používá překlad pojmu rent-seeking jako dobývání renty. Já se s tím však nemohu smířit.

Zakázaly se různé typy elektráren. Životní úroveň lidí byla drastickými zásahy snížena. Ale ideový spor zůstal na stejném bodě jako před deseti lety.

Za deset let došlo i k velkému posunu v Evropské unii, který byl zcela **ve směru oslabení diskuse (a oslabení demokracie) a vítězství politické korektnosti**. Tato, na první pohled věcně bezobsažná, ideologie se stala úspěšným nástrojem k prosazení názorů panujících levicových, progresivistických politiků (a jejich rádců). **Politická korektnost nemá věcnou podstatu, jejím jediným základem je apriorní útok na staré, tradiční, většinové, konzervativní, status quo obhajující, na jakoukoli novinku nenaskakující myšlení**. Je apriorním útokem na myšlení, které je založeno na víře ve standardní demokracii, ve státěm co nejméně omezovanou svobodu jednotlivce, v rozum většiny obyčejných lidí oproti jakémusi mimořádnému moudru vyvolených (většinou sebou samými) jedinců.

Údajné ničení přírody přirozeným chováním a přirozenými aktivitami lidí je jednou z hlavních tezí politicky korektní pseudoavantgardy těch lepších, dále vidících, trávu růst slyšících, s ledními medvídky v Arktidě soucítících jedinců. Všech těch Halíků, Dienstbierů, Marksových – ale tímto způsobem zbytečně vyznamenávám tuto spíše náhodnou trojici. Asi bych měl ještě říci Obamů, Merkelových, Schulzů.

V této knize se nebudu věnovat dalšímu zásadnímu tématu dnešní doby, kterým je Evropská unie a její zvrát, který nastal v průběhu posledního desetiletí přijetím Lisabonské smlouvy. Všemi svými silami jsem se tomu snažil zabránit. O tom více v mých knihách *Evropská integrace bez iluzí* a *Stěhování národů*^[7]. Zmíněno musí být aspoň to, že centralizace rozhodování, touto smlouvou umožněná, je jednou z významných příčin tak snadného šíření apokalyptické doktríny globálního oteplování Evropou.

Mnoho z těchto věcí jsem diskutoval již ve své *Modré, nikoli zelené planetě* a nevidím nic skutečně významného, co bych právě teď měl ve svých názorech změnit, co bych dnes viděl jinak. Trochu se však posunul způsob a styl argumentace a i příroda nám za těch deset let leccos „vyvedla“. **Přes výrazně rostoucí emise CO₂ od konce devadesátých let minulého století průměrná globální teplota téměř dvě desetiletí nerostla.**

O tom všem se pokusím napsat v textu, který by mohl být v duchu Dumasových *Tří mušketýrů* nazván **O globálním oteplením po deseti letech**. V první kapitole zkusím

7 Klaus, V., *Evropská integrace bez iluzí*, Euromedia Group, k. s. – Knižní klub, Praha, 2011. Klaus, V., Weigl, J., *Stěhování národů – Stručný manuál k pochopení současné migrační krize*, Olympia, Praha, 2015.

zrekapitulovat, co se za těchto deset let v této věci dělo kolem mne (a se mnou). V druhé kapitole je rozebírána diskuse v klimatologické disciplíně či doktríně (zdráhám se říci vědě). Ve třetí kapitole diskutuji podrobněji ekonomické aspekty této problematiky a ve čtvrté její širší politické, ideové a světonázorové souvislosti.

KAPITOLA 1

Strašení globálním oteplováním nepřestává

S plynutím času se sice téměř plynule vynořovala témata jiná, ale toto téma zůstávalo. Tato kapitola není pasivním výčtem mých aktivit, ale nestandardní cestou, jak „nasvítit“ problém z různých stran.

Začít bych měl asi svou aktivitou politickou (v užším slova smyslu, neboť politickou aktivitou v širším slova smyslu je prakticky veškerá veřejná činnost prezidenta i exprezidenta). Prezident podle české ústavy nemá příliš nástrojů „přímé akce“. Nejdůležitější z nich je **institut prezidentského veta**.^[8] (Prezident by se např. mohl také zdráhat jmenovat ministra životního prostředí, ale to mi – v konkrétním případě chatrných vládních koalicí uplynulého desetiletí – nebylo umožněno. Role ministra Bursíka byla mimořádně negativní, nemělo by se na to zapomínat.)

8 V lednu 2017 byla vydána – v redakci L. Jakla – knížka Veta prezidenta Václava Klause, publikace č. 32/2017, Institut Václava Klause, Praha, 2017.

Vetoval jsem čtyři zákony, které se přímo týkaly problematiky globálního oteplování. V dubnu 2010 to byl **zákon o obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů**, který se snažil extendovat obchodování s „povolenkami“ do dalších oblastí. Tehdy jsem argumentoval mimo jiné tím, že „sám cíl obchodování s tzv. emisními povolenkami, tedy údajné omezování produkce „skleníkových plynů“, je dalším drastickým zásahem do ekonomické svobody s velmi pochybným zdůvodněním“. V květnu 2010 to byl **zákon o ochraně ovzduší**, který požadoval povinné navýšení objemu biopaliv u motorových benzinů a u motorové nafty. Cílem této novely bylo snížit objem emisí skleníkových plynů vznikajících při spotřebě fosilních paliv. Uvedl jsem tyto argumenty:

... boj s CO₂ je sám o sobě krajně sporný ...vůbec není jasné, zda k nějakému jednoznačnému trendu vývoje globální teploty dochází, není jasné, zda se takové pohyby teplot odchylují od přirozeného kolísání teplot, není přesvědčivě prokázán vliv CO₂ na vývoj globálních teplot a vliv CO₂ produkovaného člověkem už vůbec ne. Chybí seriózní bilance negativních a pozitivních dopadů případných klimatických změn i zhodnocení efektivity nákladů opatření směřujících k omezení produkce tohoto plynu člověkem... Některé studie dospěly k závěru, že přírodě škodí více biopaliva než nafta a benzin... Plošné